

U 33/2009 vp

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (*alusten
ilmoitusmuodollisuusdirektiivi*)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 27 päivänä tammikuuta 2009 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yhteisön jäsenvaltioiden

satamiin saapuvia tai satamista lähteviä aluksia koskevista ilmoitusmuodollisuuksista ja direktiivin 2002/6/EY kumoamisesta sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 23 päivänä huhtikuuta 2009

Viestintäministeri *Suvi Lindén*

Hallitusneuvos Jaana Heikkinen

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

MUISTIO

EU/2009/0570

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI YHTEISÖN JÄSENVALTIOIDEN SATAMIIN SAAPUVIA TAI SATAMISTA LÄHTEVIÄ ALUKSIA KOSKEVISTA ILMOITUSMUODOLLISUUKSISTA JA DIREKTIIVIN 2002/6/EY KUMOAMISESTA; KOM (2009) 11 LOPULLINEN**1 Ehdotuksen tausta ja tavoitteet**

Euroopan yhteisöjen komissio antoi 27 päivänä tammikuuta 2009 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yhteisön jäsenvaltioiden satamiin saapuvia tai satamista lähteviä aluksia koskevista ilmoitusmuodollisuuksista ja direktiivin 2002/6/EY kumoamisesta. Ehdotus saatiin muilla kielillä kuin ranskaksi 19 helmikuuta 2009. Direktiiviehdotuksen oikeusperusta on EY:n perustamissopimuksen 80 artikla. Ehdotus käsitellään 251 artiklan mukaisesti yhteispäätösmenettelyssä.

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on osaltaan edistää merenkulun sisämarkkinoiden kehittymistä. Ehdotus liittyy esteettömän eurooppalaisen meriliikennealueen toteuttamiseen, jota koskeva komission tiedonanto ja toimintasuunnitelma annettiin samanaikaisesti direktiiviehdotuksen kanssa (KOM(2009) 10, E 16/2009 vp).

Esteettömän meriliikennealueen luomisella pyritään vähentämään EU-maiden satamien välillä liikennöivien aluksien hallinnollisia menettelyjä. Nykyisin EU:n sisäisiin merikuljetuksiin kohdistuu lukuisia tulli- ja kuljetussääntöjä, joita ei ole jäsenmaiden välisissä maantiekuljetuksissa. Esteettömän meriliikennealueen avulla pyritään karsimaan tai yksinkertaistamaan EU-maiden satamien välillä liikennöivien alusten ja niissä olevien tavaroiden asiakirjatarkastuksia ja fyysisiä tarkastuksia.

Direktiiviehdotuksen tarkoituksena on yksinkertaistaa yhteisön jäsenvaltioiden satamiin saapuvien tai satamista lähtevien alusten ilmoitusmuodollisuuksia sekä edistää tie-

to- ja viestintäteknologian hyödyntämistä menettelyjen tehostamiseksi.

Tällä hetkellä alusten ilmoitusmuodollisuuksista on voimassa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/6/EY. Direktiivillä jäsenmaat velvoitetaan käyttämään alusten ilmoitusmuodollisuuksiin kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n standardoimia ilmoituslomakkeita, ns. FAL-lomakkeita. Ilmoituslomakkeet perustuvat IMO:n kansainvälisen meriliikenteen helpottamista koskevaan yleissopimukseen (FAL-yleissopimus, SopS 27/1967). Vuodesta 2002 alkaen on kuitenkin yhteisön lainsäädäntöä täydennetty muun muassa turvallisuuteen ja turvatoimiin liittyvillä säädöksillä, joissa on uusia alusten ilmoitusvelvollisuuksia. Komissio katsoo ehdotuksessaan, että yhteisösäädösten perusteella vaadittujen tietojen antaminen satamaan saavuttaessa ja/tai satamasta lähdettäessä vastaa FAL-lomakkeilla vaadittujen tietojen antamista eikä FAL-lomakkeita pidä tällöin vaatia.

2 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö ja soveltamisala

Direktiivillä on tarkoitus vähentää meriliikenteen hallinnollista monimutkaisuutta, heikentämättä kuitenkaan mitenkään meriturvallisuutta, merenkulun turvatoimia ja ympäristönsuojelua.

Direktiiviä sovellettaisiin yhteisön jäsenmaiden satamiin saapuvia tai satamasta lähteviä aluksia koskeviin ilmoitusmuodollisuuksiin (artikla 2). Satamaan saapuessa aluksen päällikön tai muun valtuutetun henkilön olisi ilmoitettava ilmoitusmuodolli-

suuksissa vaaditut tiedot vähintään 24 tuntia etukäteen tai jos matkan kesto on alle 24 tuntia, viimeistään silloin, kun alus lähtee edellisestä satamasta (artikla 4). Jos seuraavaa satamaa ei tiedetä tai se on muuttunut matkan aikana, on ilmoitus tehtävä heti, kun tieto on saatavilla.

Ehdotuksen mukaan eri satamaviranomaisille useaan kertaan annettavan tiedon määrää vähennettäisiin siten, että direktiivin 95/21/EY (ns. satamavalvontadirektiivi), direktiivin 2000/59/EY (ns. alusjätedirektiivi), direktiivin 2002/59/EY (ns. alusten valvontadirektiivi), asetuksen (EY) 725/2004 (ns. merenkulun turvatoimiasetus) ja tarvittaessa vaarallisten aineiden kansainvälisen merenkulkualan kuljetussäännösten perusteella jo annettavaksi vaadittuihin tietoihin katsotaan sisältyvät kaikki ne liikennöintitiedot, joita viranomaiset tarvitsevat aluksen saapuessa satamaan tai lähtiessä satamasta (artikla 5). Näiden säädösten ja määräysten perusteella annettavat tiedot vastaavat FAL-lomakkeilla vaadittujen tietojen antamista, eikä FAL-lomakkeita pidä enää vaatia. FAL-lomakkeella toimitettaisiin edelleen niitä tietoja, joiden toimittamista ei vaadita missään yhteisön säädöksessä. Euroopan yhteisön tullialueella sijaitsevien satamien välillä liikennöiviltä aluksilta ei kuitenkaan vaadita FAL-lomakkeita, jos kuljetettaviin tavaroihin sovelletaan yhteisöasemaolettamusta (artikla 8). Tämä säännös ennakoii jo esteettömän eurooppalaisen meriliikennealueen luomista (KOM (2009) 10), jolloin kuljetettavia tavaroita pidettäisiin oletusarvoisesti yhteisötavaroina eikä niitä siten tarvitse tulliselvittää lähdön eikä saapumisen yhteydessä.

Direktiiviehdotus edistäisi myös sähköisten tiedonsiirtovälineiden käyttöä. Komission mukaan vain muutamissa jäsenvaltioissa tai suurissa satamissa on käytössä sähköinen tiedonvaihtojärjestelmä, jossa kaikki satamassa toimivat tahot voivat olla mukana. Jos sähköiset tiedonsiirtovälineet yleistyisivät, päästäisiin eroon rutiiniluontoisista tehtävistä ja vältettäisiin virhe- ja viivästymismahdollisuuksia. Sähköiseen tiedonsiirtoon siirtyminen on perusteltua myös siksi, että EU:ssa on jo tehty päätös paperittomasta tullista ja kaupan toimintaympäristöstä (päätös N:o 70/2008/EY). Ehdotuksen mukaan kaikki di-

rektiivissä vaaditut tiedot on voitava toimittaa sähköisin menetelmin mahdollisimman pian ja viimeistään 15 päivänä helmikuuta 2013, jolloin paperittomasta tullin ja kaupan toimintaympäristöstä annetut säännökset tulevat voimaan (artikla 7). Sähköisten menetelmien on oltava yhteentoimivia ja yhteensopivia direktiivillä 2002/59/EY käyttöön otetun yhteisön SafeSeaNet-tietojärjestelmän sekä päätöksen N:o 70/2008/EY mukaisten tietojärjestelmien kanssa siten, että tiedot syötetään sisään vain kerran. Paperiasiakirjoista luopuminen mahdollistaa jatkossa ns. yhden luukun järjestelmän, jossa kaikki hallinnolliset menettelyt hoidetaan koordinoidusti eri tahojen välillä sähköistä tiedonsiirtoa käyttäen.

Ehdotuksen liitteissä on lueteltu IMO:n hyväksymät FAL-lomakkeet (liite I), vahvistettu FAL-lomakkeiden ja yhteisön lainsäädännön perusteella annettavien lomakkeiden vastaavuus (liite II) sekä annettu uusi merenkulun turvatoimia koskeva lomake, kunnes IMO hyväksyy vastaavan lomakkeen (liite III).

3 Ehdotuksen soveltuvuus Suomessa

Ehdotuksen säännökset soveltuvat Suomeen eikä täytäntöönpanoon liittyisi mitään ongelmia. Nykyisin voimassa oleva alusten ilmoitusvelvollisuuksia koskeva direktiivi 2002/6/EY mahdollistaa jo tietojen toimittamisen sähköisesti, mikä on Suomessa jo toteutettu Merenkululaitoksen ylläpitämän ns. PortNet-järjestelmän avulla. Tämä järjestelmä täyttää myös jo vaatimukset yhteentoimivuudesta yhteisön SafeSeaNetin kanssa.

4 Ehdotuksen vaikutus Suomen lainsäädäntöön

Alusten ilmoittamista tiedoista satamaan tultaessa tai sieltä lähtiessä on määrätty tullilain (1466/1994) 4 §:n perusteella annetulla tullihallituksen määräyksellä sekä merenkululaitoksesta annetun lain (939/2003) 2 §:n perusteella annetulla merenkululaitoksen määräyksellä. Ehdotus edellyttäisi näiden määräysten tarkistamista.

5 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksen mukaiset toimet yksinkertaistaisivat huomattavasti satamakäyntien hallinnollisia menettelyjä ja siten säästäisivät merkittävästi työaikaa ja taloudellisia resursseja niin satamissa kuin aluksilla. Satamakäyntien kustannukset alenisivat ja kesto lyhenisi. Koska sähköinen tietojentoimittamisen malli on jo käytössä Suomessa, ei direktiivillä olisi välittömiä valtiontaloudellisia vaikutuksia.

6 Asian käsittely

Direktiiviehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä ei ole vielä alkanut. Euroopan parlamentti ei ole vielä päättänyt asian käsittelyn aikataulusta.

Direktiiviehdotuksesta on saatu lausunnot keskeisiltä merenkulkualan toimijoilta ja asia on käsitelty EU-liikennejaoston kirjallisessa menettelyssä 14.4.2009.

7 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää komission direktiiviehdotuksen mukaisia toimenpiteitä kannattavina Suomelle tärkeän lähimerenkulun kannalta. Ehdotetut toimenpiteet ovat omiaan vähentämään alusten satamassa käyntien hallinnollisia esteitä. Sähköinen tiedonsiirto on jo osoittanut toimivuutensa Suomessa käytössä olevan järjestelmän perusteella. Ehdotetut toimet ovat myös omiaan edistämään sähköisen tullijärjestelmän kehittämistä.